

RĂSPUNS LA NOTA INFORMATIVĂ
a Direcției monitorizare, relații cu publicul și internaționale a Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania "Teleradio-Moldova" din 17.03.2009 nr. 01-14/441 privind calitatea „Raportului de monitorizare a implementării prevederilor Codului audiovizualului de către Radiodifuzorii publici IPNA Compania "Teleradio-Moldova" și IPRA Compania "Teleradio-Găgăuzia" în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2009” (perioada: 04 februarie – 03 martie 2009)

Am analizat cu atenție ceea ce este scris în nota informativă a Direcției monitorizare, relații cu publicul și internaționale a IPNA Compania "Teleradio-Moldova" și vom încerca să răspundem obiecțiilor expuse. Realizatorii monitorizării cunosc faptul că în parlament sunt diferite fracțiuni parlamentare și deputați neafiliați. Adevărat, partidele sunt contabilizate și ca actori-instituții, și ca formațiuni politice. În opinia noastră, este important și relevant să urmărim cât de des apar în emisia Teleradio-Moldova partidele alături de ceilalți actori-instituții și, separat, cât de des apar în emisie partidele ca formațiuni politice. Pentru că, bunăoară, prezența în știre a unui ministru sau a unui ales local este atribuită categoriilor de actori-instituții „Guvern” și „APL”. Același ministru sau primar, însă, poate fi pe lista electorală a vreunei formațiuni politice. Faptul dat poate ieși în evidență numai dacă „descifrăm” separat știrile cu prezența actorilor-formațiuni politice. Partinitatea actorilor este fixată în toate cele 5 categorii de instituții, iar datele pe formațiuni politice înglobează intervențiile și mențiunile actorilor menționați atât la categoria Partide cât și la celelalte categorii de instituții. Iată răspunsul la așa-zisele „inexactități”, când Vă referiți, atât de des, la frecvența în știri și emisiuni a actorului-instituție „partide” și a actorului „formațiuni politice”. Acest lucru, în campania preelectorală și electorală, este logic și firesc.

Să ne oprim la Tabelul 1 (pag.3). În notă este scris: **“În Tab. 1 (pag.3) la frecvență sunt prezentați 10 actori personalizați. În comentariu se spune, că „ la Tv prima poziție, ca număr de apariții, ocupă mai mult de jumătate de număr total (216)...”, în timp ce prima poziție este V. Voronin cu 134 apariții.”**. Acum să reluăm exact ceea ce este în comentariu: **“Tabelul 1 prezintă topul celor mai mediatizați actori ca frecvență și ca durată. La TV prima poziție, ca număr de apariții, ocupă mai mult de jumătate din numărul total (216) ce revine următorilor nouă actori politici. Raportul între numărul aparițiilor ocupanților locurilor unu și zece este de aproape 9 la 1”**. Aceasta este scris în comentariu. Și e scris exact. V. Voronin este pe poziția întâi cu 134 de apariții. Ocupanții locurilor 2-10 în top întrunesc în total 216 apariții. Prin urmare, matematica simplă arată că 134 este mai mult de jumătate din 216.

În notă este scris: **“La radio prima poziție este ocupată de V. Voronin cu 402 apariții în comentariu și 308 în Tab. 1.”**. Noi în comentariu am scris: **“La radio, de asemenea, prima poziție, ca număr de apariții, ocupă mai mult de jumătate din numărul total (402) ce revine următorilor nouă actori politici. Raportul între numărul aparițiilor ocupanților locurilor unu și zece este de aproape 18 la 1”**. Explicația este aceeași. Dacă aveți dubii, verificați după modelul aplicat în cazul televiziunii.

În notă este scris: **“Este neclară situația, când din topul frecvenței la TV dispar actorii personalizați Lupu M., Braghiș D., Diacov D., Mușuc E. cu mai multe apariții, ca la capitolul durată să apară noi actori, nenominalizați la compartimentul frecvență- Panfil V., Tcaci A., Bulat G., Sainciuc S., fără ca să fie explicat acest lucru. Aceeași situație este și la radio. În Raport sunt prezente mari inexactități în datele din comentarii și cele din tabele ca și din tabelele înseși.”**. Probabil, ați vrut să spuneți că actorii personalizați Lupu M., Braghiș D. etc, prezenți în top 10 ca frecvență, nu se regăsesc în top 10 ca durată, și că în top 10 ca durată apar actori personalizați noi. Explicăm: un actor personalizat poate apărea în emisie, de exemplu, de zece ori cu durată a câte 5 secunde fiecare și va fi contabilizat cu 10

aparitii, ca frecvență, și cu 50 de secunde, ca durată; alt actor personalizat poate apărea în emisie de două ori cu durata de 50 de secunde de fiecare dată și va fi contabilizat cu 2 apariții, ca frecvență, și cu 100 de secunde, ca durată. Bunăoară, dl M. Lupu, în perioada de referință, a întrunit 20 de intervenții și mențiuni (frecvență) și o durată de 216 sec., iar V. Panfil – 15 intervenții și mențiuni cu o durată de 525 sec. Observați cumva că 525 e ceva mai mare de 216? Este clar că top 10 actori ca frecvență poate să difere de top 10 actori ca durată.

În notă este scris: ***"La fel considerăm incorectă clasificarea știrilor în context pozitiv / negativ. Există principiul imparțialității în știri, care determină o abordare neutră a evenimentelor. Or, asemenea știri, considerate de monitori pozitive în această perioadă au fost de interes public, fără careva „ context”. De exemplu: Guvernul SUA apreciază pozitiv declarația lui V. Voronin despre desfășurarea alegerilor într – un mod corect și transparent (Mesager,5.02)..."*** și dați un număr impunător de știri cu actori personalizați – oameni de stat. Trecem la subiect: să considerați incorectă „clasificarea știrilor în context pozitiv / negativ” e dreptul Dvs, atâta doar că indiferent de aceasta știrile nu încetează să plaseze actori politici în context pozitiv, negativ sau neutru. Dar ținem să menționăm că de interes public pot fi evenimentele în care actorii politici apar și în context pozitiv și în context negativ și în context neutru. De exemplu, „*Dl. Marian Lupu a participat la dezvelirea monumentului la Crasnoarmeiskoe...*”. Este o știre în care actorul politic personalizat este plasat în context pozitiv. Altă știre: „*La Nisporeni, alegătorii, veniți la o întâlnire cu dl. M. Lupu, au părăsit sala...*”. Este o știre în care actorul politic personalizat este plasat în context negativ. În definitiv, problema nu este în „clasificarea știrilor în context pozitiv / negativ”, ci în echilibrul lor relativ. Și, dacă alături de știrea cu monumentul ar fi știrea cu alegătorii, ar dispărea problema „contextului”. Cunoaștem foarte bine ce înseamnă principiul imparțialității și măsura în care este respectat acest principiu, se vede clar, mai ales în atitudinea jurnalistului (favorizantă, defavorizantă, imparțială). Cât despre știrile „considerate de monitori pozitive”, iar de autorii notei – „de interes public, fără careva „ context”, avem o sugestie: definiția respectivă – știrile de interes public și în interesul publicului sunt cele în care figurează oameni de stat elaborând planuri, tăind panglici, întâlnindu-se cu demnitari străini, dezvelind monumente, donând computere, declarând, aprobând, decretând, decorând etc. – să fie una de crestomație a jurnalismului orientat în exclusivitate către public. Așa se întâmplă că despre V. Tarlev, bunăoară, cât a fost premier, IPNA informa publicul foarte des, și îl informa „pozitiv”. Despre V. Tarlev, de când nu mai este premier, IPNA informează publicul mai rar, și nu atât de pozitiv ca înainte. Cu siguranță că știrile cu V. Tarlev nu au un oarecare „context” și probează „o abordare neutră a evenimentelor.” Ne dăm bine seama că nicio televiziune nu poate și nu trebuie să ignore guvernarea. Nicio televiziune nu poate să nu informeze publicul despre acțiunile guvernării. La fel de bine ne dăm seama că toate guvernările din istorie și din lume au avut și reușite, și erori. Și erorile, spre binele guvernării și al cetățenilor, trebuie să fie la ecran la fel ca și reușitele. Și în toate trebuie să fie o măsură și un echilibru, așa precum prevede legea. Astfel înțelegem noi lucrurile, ca monitori, și astfel le abordăm. Dacă o instituție mediatică arată doar reușitele, practică același jurnalism defectuos ca și instituția mediatică ce arată doar erorile guvernării.

În notă este scris: ***"Dacă cineva nu consideră aceste evenimente de interes și în interesul publicului larg (se face referire la evenimentele pozitive înșiruite - n.n.), apoi, posibil, un asemenea interes ar constitui accidente cu abundență de sânge, violuri peste violuri, crime la nivel de familie, tot felul de mizerie, pe care unele posturi de televiziune le scot seară de seară în fața telespectatorilor. Dar o asemenea politică editorială nu constituie obiectivele unui radiodifuzor public național."*** Foarte tare spus! Am putea demonstra cu mare ușurință cât de „în interesul publicului larg” sunt mai toate evenimentele pe care le enumerați. Numai cât de mult îi ușurează viața lui moș Gheorghe o declarație a cuiva sau o întâlnire cu cineva! A privit, a ascultat și viața deja-i mai altfel. Cât despre „...tot felul de mizerie, pe care unele posturi de televiziune le scot seară de seară în fața telespectatorilor” suntem de acord – prea multă mizerie strică. Dar și tănuirea ei strică. În aceeași măsură. Și, ce-i mai rău, dacă o tănuiești – nu dispăre.

În notă este scris: ***"Prezența lui Mușuc E., conform datelor monitorizării noastre interne, a fost în toate cazurile neutră, fiind legată, mai întâi, de conflictele din CMC, iar apoi de participarea acestuia în calitate de candidat pe listele PSD. Vezi: Declarația lui Mușuc***

E., că PSD se obligă să lichideze S.A. „Termocom” ca intermediar (Mesager, 3.03). La fel Osipov V. și Dumbrăveanu A. n – au apărut în context negativ. De exemplu, Dumbrăveanu A. a apărut la Mesager (23.02) la depunerea actelor la CEC cu 33 sec. de sincron despre platforma partidului și exclusiv din partea PEMAV”. În opinia noastră, cei trei actori au apărut în context negativ exact în numărul de apariții fixate în tabelele din raport. Astfel, Musuc E., în toate cele 7 cazuri fixate în raport, a apărut negativ pe 13 februarie în contextul demiterii sale din funcția de președinte al CMC (o demisie forțată este întotdeauna asociată cu conținut negativ): 2 ori la 19.00 (flash + subiect), 2 ori la 21.00 (flash + subiect), 1 data la 23.00 (subiect) și 2 ori pe 14 februarie, 6.00 (reluare Mesager). Osipov V., în toate cele 3 cazuri fixate în raport, a apărut negativ pe 19 februarie în contextul acuzațiilor lansate de Vasile Grozavu privind lista "clientelara" a AMN: Cate 1 data la 19.00, 21.00 și pe 20 februarie, 6.00 (reluare Mesager). Dumbrăveanu A., în toate cele 3 cazuri fixate în raport, a apărut negativ pe 23 februarie în cazul unei mențiuni a reporterului: "A. Dumbrăveanu, se pare că nu este sigur în numărul candidaților din partea partidului dat, căci a ezitat să enunțe această cifră", apare negativ câte 1 data la 19.00, 21.00 și pe 24 februarie, 6.00 (reluare Mesager). În plus atitudinea jurnalistului este defavorizantă și improprie (comentariu).

În notă este scris: "***Monitorizarea sub aspect calitativ a emisiunilor în general a fost făcută superficial, fără a indica la concret emisiunile monitorizate. Reieșind din cele prezentate mai sus putem conchide că autorii monitorizării încearcă să dăuneze intenționat imaginii Companiei „ Teleradio - Moldova”.*** Să precizăm, mai întâi, că din lipsa listei emisiunilor monitorizate nu poate fi, conform logicii formale, dedusă concluzia că o monitorizare este „făcută superficial”. Ca să nu mai zicem că obiectul monitorizării sunt emisiunile „cu prezența actorilor politici” în intervalul de timp ora 6.00 – ora 24.00 (pag. 2). Chiar să nu știți, ca monitorii interni, ce emisiuni cu prezența actorilor politici au fost difuzate? În rândul doi, monitorii nu au nicio intenție de a dăuna imaginii Companiei. De ce ar face-o? Imaginea Companiei este creată de însăși activitatea acesteia prin serviciile de programe oferite publicului. În rândul al treilea, monitorii sunt și ei parte din public, deci, la modul normal, nu ar trebui ignorați sau desconsiderați din partea unui radiodifuzor care se pretinde public.

Nu prin note nervoase am putea fi convinși de corectitudinea reflectării campaniei electorale, pentru că, de fapt, cartea de vizită a radiodifuzorului, oriunde ar fi acesta, este emisia. Monitorii, parte a publicului, au constatat că radiodifuzorul public are ce îmbunătăți. Iar radiodifuzorul public, prin Direcția monitorizare, consideră că nu-i adevărat, că a îmbunătățit tot ce a trebuit, că nimic din ce arată monitorizarea nu-i corect. Este și aceasta o reacție. Dar nu-i răspunsul care ar spori credibilitatea Companiei în fața publicului.

Proiectul „Monitorizarea implementării Codului audiovizualului”, finanțat de Fundația Soros-Moldova și desfășurat în perioada campaniei electorale în cadrul Coaliției pentru Alegeri Liberi și Corecte – Coaliția 2009, este realizat, sub egida APEL, de ONG-urile de media și din domeniul drepturilor omului: Asociația Juriștilor Independenți, Asociația Presei Independente, Asociația Televizionalistilor Independenți, Centrul Acces-Info, Centrul Independent de Jurnalism, Comitetul pentru Apărarea Drepturilor Umane și Profesionale, Juriștii pentru Drepturile Omului, OWH-Studio, Uniunea Jurnaliștilor din Moldova.

Chișinău, 30 martie 2009